

Valtuustoaloite 21.2.2022 / Järjestöjen toimintaedellytykset varmistettava SoTe -uudistuksen toimeenpanossa Arja Paakkanen (+ 2 allekirjoittajaa)

Khall 02.12.2024 § 244

Valmistelijat hallintojohtaja Auli Korhonen p. 040 557 2146,
hyvinvointikoordinaattori Tiina Riihinen p. 050 384 8523

Arja Paakkanen, Ella Myllymäki ja Riitta Kangas ovat jättäneet 21.2.2022 valtuustoaloitteen, joka koskee järjestöjen toimintaedellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa. Aloitteen jättäjien mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen toimeenpanossa on varmistettava myös järjestöjen toimintamahdollisuudet. Muutos tarkoittaa aloitteen mukaan, että järjestöille tulee haasteeksi rakentaa yhteistyötä hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa. Aloitteen jättäjät esittävät, että vuoden 2022 aikana Jämsän kaupunki:

- laatii yhdessä tulevan hyvinvointialueen kanssa toimintaperiaatteet järjestöjen tukemisestä, jolla turvataan toiminta myös tulevaisuudessa
- määrittelee vastuutahot, joille kuuluu kaupungissa järjestöjen tukeminen
- huolehtii järjestöjen aidosta, tasapuolisesta osallisuudesta

Lisäksi allekirjoittaneiden mukaan järjestöpositiivisessa kunnassa on kumppanuuteen perustuvat rakenteet, mm. säännölliset viranhaltijoiden, päättäjien ja järjestöjen tapaamiset (nimi voi olla järjestöfoorum tai kaupunkiraati ym.) ja järjestöyhteistyö on huomioitu keskeisissä asiakirjoissa. Järjestöpositiivisessa kunnassa järjestöavustukset on huomioitu talousarviossa ja kaupungilla on kirjallinen kaikkien saatavilla oleva avustusohje. Kaupungin ja järjestöjen yhteistyötä koskevat asiakirja ym. laaditaan yhdessä. Järjestöpositiivisessa kunnassa järjestöjen tilat voi olla yksi järjestön avustusmuoto aloitteessa kirjoitetaan.

Vastaus:

Monipuolinen ja aktiivinen järjestötoiminta on Jämsässä yksi merkittävä kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia edistävä tekijä. Jämsässä tehdään aktiivista työtä järjestöyhteistyön eteen. Loppuvuodesta 2023 Jämsän kaupungilla virkasuhteessa aloittaneen hyvinvointikoordinaattorin tehtäväkuvaan sisältyy myös järjestöyhteistyö. Jo ennen hyvinvointikoordinaattoria on Jämsässä jo usean vuoden ajan pidetty järjestöjen foorumeita eri teemoilla. Lisäksi vuosittain on järjestetty liikuntaväen oma foorumi yhteistyössä Keski-Suomen Liikunta ry:n kanssa ja muutamia kertoja myös nuorisotoimijoiden oma tapaaminen.

Jämsässä on vuonna 2022 laadittu konsernipalvelujen kehittämispäällikön toimesta yhteistyössä muiden viranhaltijoiden kanssa järjestöjen yhteistyöopas, joka päivitettiin loppuvuodesta 2023 ja jota ollaan taas parhaillaan marras-joulukuussa 2024 päivittämässä. Päivitetty asiakirja julkaistaan Jämsän kaupungin verkkosivuilla: [Seurat ja yhdistykset](#)

Jämsän kaupungin sivistystoimialalta myönnetään kohdeavustuksia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimintaa järjestäville järjestöille, yhteisöille ja yksityisille kuntalaisille. Pääpaino on järjestöille suunnatussa tukitoiminnassa. Avustukset on huomioitu talousarviossa. Avustusperiaatteet on vahvistettu sivistyslautakunnassa ja ne ovat kaikkien saatavilla kaupungin verkkosivuilla [Sivistystoimialan avustusperiaatteet](#). Avustusasioissa yhteyshenkilöinä toimivat vapaa-aikapalvelupäällikkö ja kulttuurisihteeri.

Jämsäläisten järjestöjen toimintaa tuetaan myös tarjoamalla sivistystoimen alaisia tiloja osin maksuttomastikin käytettäväksi. Esimerkiksi tilat alle 20-vuotiaiden ja eläkeläisten säännölliseen ohjattuun toimintaan ovat jämsäläisille yhdistyksille ja järjestöille maksuttomia. Kokonaisuudessaan tilojen maksuttomuuden periaatteet löytyvät kirjattuna sivistystoimialan hinnastosta: [Sivistystoimialan maksut ja taksat](#) Maksullisuuden osalta tilojen hinnat ovat jämsäläisille järjestöille edullisempia kuin muille käyttäjille.

Järjestöjen tukipalveluihin Jämsässä lukeutuvat myös kaupungin nettisivujen tapahtumakalenteri sekä harrastusvalikko, johon yhdistykset voivat vapaasti käydä ilmoittamassa tapahtumiaan ja toimintaansa.

Hyvinvointikoordinaattori on koonnut järjestöjen yhteyshenkilöistä sähköpostilistaa ja laittaa postituslistan kautta säännöllisesti tietoa järjestöjä koskevista ajankohtaisista asioista.

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 7 §:n 4 momentissa todetaan:

"Hyvinvointialueen on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä alueensa kuntien kanssa ja tuettava niitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Sen on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Hyvinvointialueen on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa yhdessä alueensa kuntien sekä muiden edellä tässä momentissa mainittujen hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta."

Lisäksi lain 6 §:n 4 momentissa todetaan:

"Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Kunnan on myös edistettävä

hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.”

Vuonna 2023 ensimmäisissä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen neuvotteluissa oli Jämsästäkin mukana järjestöedustus, johon edustajat valittiin neuvotteluja edeltävässä Vuoroin vieraisa - järjestöillassa. Vuoden 2024 HYTE-neuvotteluihin haluttiin sekä hyvinvointialueen että alueen kuntien yhteisestä näkemyksestä laajentaa järjestöjen osallistumismahdollisuuksia. Neuvotteluihin laitettiin avoin kutsu kaikille järjestöille ja asiasta viestittiin mm. kaupungin verkkosivuilla, sosiaalisessa mediassa sekä hyvinvointikoordinaattorin kautta sähköpostitse järjestöjen edustajille. Neuvotteluista muistutettiin myös Jämsän Vuoroin vieraisa -järjestöillassa, joka pidettiin n. kaksi viikkoa ennen neuvotteluja. Vuoden 2024 HYTE-neuvotteluihin saatiinkin Jämsästä yli 10 järjestöedustajaa paikalle.

Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivuilta löytyy järjestöille tarkoitettuja materiaaleja: [Järjestöille | Keski-Suomen hyvinvointialue](#) Hyvinvointialueella on nimetty järjestöyhdyshenkilö ja järjestöjä tuetaan muun muassa avustuksin. Hyvinvointialue tekee tiivistä yhteistyötä ja käy vuoropuhelua järjestöjen kanssa muun muassa hyvinvointialueen järjestö- ja osallisuusfoorumeissa sekä järjestöjen ja Keski-Suomen maakunnan kumppanuuspöydässä. Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestöyhteistyön toimintamallit on kuvattu järjestöyhteistyön asiakirjaan: [Järjestöyhteistyön asiakirja | Keski-Suomen hyvinvointialue](#)

Jämsän hyvinvointikoordinaattori on omassa jämsäläisille järjestöille suunnatussa viestinnässään kannustanut järjestöjä liittymään Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestöjen ja seurakuntien uutiskirjeiden tilaajaksi, jolloin hyvinvointialueen ajankohtainen tieto parhaiten tavoittaa järjestöt.

Jämsässä on 30.5.2022 jätetyn valtuustoaloitteen (Arja Paakkanen ja 18 muuta allekirjoittajaa) perusteella kaupunki on käynnistänyt osallisuusohjelman laatimisen. Ohjelman tekoon on nimetty ohjausryhmä sekä sihteeristö ja työtä koordinoi elinvoimatoimen suunnittelija. Ohjausryhmän kokoonpanossa on myös osallisuuskoordinaattori Keski-Suomen hyvinvointialueelta. Osallisuusohjelman laadintaan on osallistettu myös järjestöjä.

Jämsässä järjestöjä pyritään osallistamaan monin tavoin ja esimerkiksi kaupungin viimeisimmän strategian 2022-2025 päivitykseen kutsuttiin järjestöjä mukaan. Yhteistyössä Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:n kanssa Jämsän kaupunki järjesti elokuussa 2022 yhteisen Yhteistyöllä hyvinvointia Jämsään - illan järjestöväelle, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille valmisteilla olevaan kaupunkistrategiaan liittyen.

Jämsän kaupungin monialaiseen hyvinvointityöryhmään on myös nimetty järjestöedustaja. Ryhmä kokoontuu n. 7 kertaa vuodessa eri teemojen

(mm. eri ikäryhmien hyvinvointi) merkeissä. Ehkäisevän päihdetyön työryhmää on myös seuraavalle valtuustokaudelle suunniteltu laajennettavan niin, että myös siihen kutsutaan teemaan liittyvän järjestön edustus mukaan tuomaan työhön kokemusasiantuntijuutta.

Jämsän kaupungin edellisen hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen sekä siihen liittyvän hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2021-2025 valmisteluun on osallistettu myös järjestöjä. Uuden valtuustokauden hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyö on jo aloitettu Jämsän Vuoroin vieraisissa -järjestöillä 28.10.2024, jossa järjestöt pääsivät työpajatyypisesti pohtimaan Jämsän vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia hyvinvoinnin edistämistyössä. Samassa illassa kerättiin järjestöjen näkemyksiä myös osallisuuteen liittyen. Iltaan osallistui liki 50 edustajaa järjestökentältä.

Kuten aiemmin on todettu, otetaan järjestöt entistä vahvemmin mukaan myös hyvinvointialueen koordinoimiin vuosittaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen HYTE-neuvotteluihin.

Vuonna 2024 Jämsässä on pidetty HYTE-neuvottelujen lisäksi neljä kaupungin itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa koollekutsumaa järjestötilaisuutta. Tilaisuuksista kaksi oli kaikille järjestöille yhteisiä tilaisuuksia, yksi ikäihmisten parissa vapaaehtoistoimintaa tekeville suunnattu ja yksi liikuntaseuratoimijoille suunnattu.

Yhdistyksille järjestetään myös maksuttomia koulutuksia. Syksyllä 2024 kaupunki järjesti yhteistyössä Keski-Suomen Liikunta ry:n kanssa jämsäläisille seuroille suunnatun maksuttoman hyvän hallinnon koulutuksen. Lisäksi kaupunki on tehnyt yhteistyötä muiden toimijoiden järjestämien järjestöille suunnattujen maksuttomien koulutusten suhteen, mm. KYT:n somesuunnitelmatyöpaja sekä KYT:n ja Keski-Suomen hyvinvointialueen lähellä.fi -työpaja.

Hyvinvointialueen toimintojen ja kaupungin henkilöstöressurssien vakiinnuttua yhteistyön rakenteet ovat kehittyneet ja valtuustoaloitteessa esitettyjä näkökohtia on jo varsin paljon saatu vietyä käytännön toteutukseen. Järjestöjen tuottama lisäarvo palvelujen ja vertaistuen tuottajana sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistajana on tärkeä ja kehitystyötä on kaiken aikaa jatkettava. Kiitämme aloitteen tekijöitä tärkeän asian esiin nostamisesta.

Toimivalta, johon päätös perustuu:
Hallintosääntö § 25 / kaupunginhallituksen tehtävät ja toimivalta

Ehdotus

Kaupunginjohtaja Vesa Urtti (vt.)

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se toteaa valtuustoaloitteen johdosta annetun selvityksen riittäväksi.

Aloite on loppuun käsitelty.

Tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Kaupunginvaltuusto 09.12.2024 § 54
718/00.04.02/2022

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.